

ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว
อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์
Efficiency community development of Yangkha Subdistrict Administrative
Organization PhayuhaKhiri district, NakhonSawan province

พระพลวัฒน์ ฐานรโต (เดชข) ¹

Phra Phollawat Thanarato

พระเทพปริยัติเมธี, ผศ. ดร. ²

ดร.อภิษญาณัฐโศภา อบสิน ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์จำนวน ๓๖๓ คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๙๔๐ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยมีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๗ ท่าน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม ประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๘๑) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านคือ ด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

¹นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

²อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๒) การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ การจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมากที่สุด คือ ปัญหาการจัดเงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนตำบลในการพัฒนาชุมชนและควรส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมากที่สุด คือ ปัญหาความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและควรสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร มากที่สุด คือ ปัญหาความร่วมมือของประชาชนในการพัฒนาชุมชน และควรพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพื่อทำการเกษตร ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือ ปัญหาการคัดเลือกแนวทางในการพัฒนาชุมชนและควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐมากที่สุด คือ ปัญหาการบริหารจัดการพัฒนาชุมชนให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและควรพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรมและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การพัฒนาชุมชน, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The main objectives of this research are : 1) to study efficiency community development of Yangkha Sub-District administrative organization, Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province; 2) to compare efficient community development of Yangkha Sub-District administrative organization Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province by personal factors; 3) to study the problems, obstacle and suggestions for the efficient community development of Yangkha Sub-District administrative organization Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province

This research applied Mixed Methods Research consisting of qualitative and quantitative research. The samples were 363 persons living in Yangkha Sub-District administrative organization Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province. The tool of the research was questionnaire with reliability at 0.940. The statistics for analysis data used Frequencies, Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test and F-test with One way ANOVA and Least Significant Difference (LSD.) and in-Depth interview from the 7 key informants.

Results of the Research revealed that:

1) Value efficiency community development of Yangkha Sub-District administrative organization Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province was at high level ($\bar{X}=3.81$). When considering each aspect strengthening of the community, development of a better quality of life, creating value-added agriculture, management of natural resources and the environment, and development of public administration were at the high level in all aspects.

2) The comparison efficiency community development of Yangkha Sub-District administrative organization Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province using personal factors, showed that people with different sex, age, degree of education, occupation and income did not show significance on the efficiency community development of Yangkha Sub-District administrative organization Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province. Therefore, the hypothesis was denied.

3) The problems, obstacle and suggestions for efficiency community development of Yangkha Sub-District administrative organization, Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province strengthening of the community involved problems budget of the District government in community development. The suggested was learning community-based approach to philosophy and development plan for better quality of life. The problems cooperation in the development community was suggested to provide qualified education, create value-added agricultural product to promote good quality of life. The agricultural, management to get food of natural resources and the environment problems on development community problems should be encouraged participation in the management the natural resources and the environment. The development of public administration to manage community, was suggested that morality practice should be introduced and performed as well.

Key Word: Efficiency, Community development, Subdistrict administrative organization

๑. บทนำ

จากสภาพในปัจจุบันของสังคมไทย ปัญหาที่ชุมชนในชนบทประสบกันอยู่ทั่วไปก็คือ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ประชาชนประสบความยากจน ความเป็นอยู่แร้นแค้น เนื่องจากการขาดแคลนความรู้ในการผลิตสมัยใหม่ วิธีการผลิตยังอยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ รวมทั้งขาดแคลนเงินทุน ขาดแคลนอุปกรณ์ในการผลิต ชาวนามักจะขายผลผลิตของตนเองให้แก่พ่อค้าคนกลางในราคาต่ำ และช่องทางการประกอบอาชีพอื่นมีจำกัดหลังจากทำนาแล้วชาวนาส่วนใหญ่จะว่างงาน การนำเอางานพัฒนาชุมชนมาใช้จะทำให้เศรษฐกิจของชาวชนบทดีขึ้นคือ ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น ช่วยแก้ปัญหาการว่างงานส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ลดความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจของประชาชน ทำให้ประชาชนมีฐานะทางด้านเศรษฐกิจดีขึ้นและประเทศชาติมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ งานพัฒนาชุมชนด้านต่างๆ นั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะ

ช่วยให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ ฉะนั้นในงานพัฒนาชุมชนจึงพยายามที่จะพัฒนาด้านต่างๆ ไปพร้อมกันในทุกๆ ด้าน ให้เกิดความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพราะทุกภาคส่วนการพัฒนาจะมีส่วนช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างมาก กล่าวคือหากให้การพัฒนาในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวโดยละทิ้งหรือไม่ให้ความสำคัญแก่ด้านอื่นอย่างเท่าเทียมกันแล้ว ด้านที่ได้รับการพัฒนานั้นจะไม่ประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง เพราะมีด้านที่ไม่ได้รับการพัฒนาจะกลายเป็นปัญหาที่แฝงอยู่ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาชุมชนจึงต้องพัฒนาทั้งคนและวัตถุไปพร้อมๆ กัน

ในการพัฒนาชุมชนจำเป็นจะต้องเริ่มต้นจากการศึกษาชุมชน และในการศึกษาชุมชนนั้นไม่จำกัด ว่าจะต้องเป็นชุมชนหมู่บ้านหรือชุมชนตามพื้นที่ ชุมชนในรูปแบบใหม่อาจเกิดขึ้นด้วยจิตสำนึกหรือความสนใจร่วม ซึ่งสมาชิกไม่จำเป็นต้องติดต่อสัมพันธ์โดยตรง ไม่จำเป็นต้องอยู่ในพื้นที่เดียวกันก็ได้ ความหมายหรือลักษณะของชุมชนจะมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม การศึกษาชุมชน คือการแสวงหาข้อเท็จจริงของชุมชนทั้งระบบโดยไม่แยกส่วนวิเคราะห์ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ และปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย วิธีการและเทคนิคในการศึกษาชุมชนให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายมีการศึกษาให้สามารถดำเนินการได้ในระยะเวลาสั้นเพื่อให้ทันสถานการณ์และนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

องค์การบริหารส่วนตำบล มีรูปแบบโครงสร้างคล้ายๆ กับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่นๆ กล่าวคือมีสมาชิกมาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีฝ่ายนิติบัญญัติ มีฝ่ายบริหาร มีพนักงานประจำ มีพื้นที่ มีงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ มีภารกิจในการให้บริการสาธารณะต่างๆ ตามที่รัฐบาลกลางกระจายอำนาจให้ และมีอิสระในการบริหารงานภายใต้กฎหมายกำหนดหน้าที่ที่สำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล ก็ได้แก่ การพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้มีความเจริญ จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ ทางบกจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบสาธารณสุขพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้มีความเป็นอยู่ที่ดี และการดูแล ตลอดจนการบำรุงรักษา อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การที่รัฐบาลได้กระจายอำนาจในการปกครองให้ท้องถิ่นดำเนินการ ก็เนื่องจากรัฐบาลมีภาระหน้าที่รับผิดชอบมากมาย ไม่สามารถที่จะปกครองดูแลให้บริการสาธารณะต่างๆ แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง และลดปัญหาความซ้ำซ้อน ปัญหาความล่าช้า อันเกิดจากการสั่งงานจากส่วนกลาง⁴

องค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐบาลกลางได้มอบอำนาจการปกครองให้มีอิสระในการบริหารงานในด้านต่างๆ ซึ่งได้มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม แต่เท่าที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเพราะงบประมาณมีจำกัด ทำให้ประสิทธิภาพในการพัฒนาท้องถิ่นเกิดความล่าช้า น้ำอุปโภค-บริโภคมีไม่เพียงพอและไม่สะอาด ผลผลิตทางการเกษตรไม่มีประสิทธิภาพ และขาดตลาดในการรองรับผลผลิต ประชาชนในท้องถิ่นขาดความร่วมมือในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมุ่งเน้นการทำอาชีพเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียว ประชาชนในท้องถิ่นขาดความรู้ ความเข้าใจที่ดีในหลักกฎหมาย หรือระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานภาครัฐ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาวบางส่วน ยังขาดความรู้

⁴ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “ข้อมูลพื้นฐานอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี”, (สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๖), หน้า ๘. (อัดสำเนา).

ความเข้าใจ ในระบบบริหารงานที่เปลี่ยนแปลงบ่อย และมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาเกี่ยวข้อง สถานการณ์ทางการเมือง และเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นและการดำรงชีวิตของประชาชนในระดับรากหญ้า แผนปฏิบัติการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการถ่ายโอนภารกิจจากหลายหน่วยงานยังขาดความเข้าใจ และการประสานงานที่ดี ทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน คุณธรรมจริยธรรมในปัจจุบันเริ่มเสื่อมถอย สังคมไทยเริ่มมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น ความทันสมัยและกระแสวัฒนธรรมต่างชาติ ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นถูกกลืนวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอยู่ และหันไปนิยมวัฒนธรรมบริโภคนิยมมากขึ้น ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจความยากจน การว่างงาน การดำรงชีวิตที่ต้องแข่งขันและสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ส่งผลให้การพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาวยังไม่ประสบผลสำเร็จ⁵

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ว่ามีความสอดคล้องและครอบคลุมกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีหรือไม่ ต้องการทราบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนมากน้อยเพียงใด ตลอดจนเพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานการพัฒนาชุมชน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาเสนอผู้บริหารพิจารณา กำหนดเป็นนโยบายเพื่อปรับปรุง พัฒนาแนวทางการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์
๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

๓. ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ. ๒๕๕๙ – พ.ศ. ๒๕๖๑ ขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว ทั้ง ๕ ด้าน ประกอบด้วย ด้านการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทาง

⁵ องค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว, แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ. ๒๕๕๙ – พ.ศ. ๒๕๖๑, (นครสวรรค์: องค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว, ๒๕๕๘) หน้า ๙-๑๐ (อัดสำเนา)

การเกษตร ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ⁶

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ.๒๕๕๙ – พ.ศ.๒๕๖๑ ขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว ทั้ง ๕ ด้าน ประกอบด้วย ด้านการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ขอบเขตด้านประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์จำนวน ๓,๘๙๔ คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๗ รูป/คน

พื้นที่การศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการศึกษาระหว่างเดือน กันยายน พ.ศ.๒๕๕๘ ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๙ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์จำนวน ๓๖๓ คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๙๔๐ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยมีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๗ ท่าน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

๕. สรุปผลการวิจัย

๑. ระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพ

⁶ องค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว, แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ.๒๕๕๙ – พ.ศ.๒๕๖๑, (นครสวรรค์:องค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว, ๒๕๕๘) หน้า ๑๒ (อัครสำเนา)

การพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการพัฒนาค้นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การส่งเสริมเด็ก สตรี คนชรา ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ อยู่ในระดับปานกลาง คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีการออกกำลังกายและ จัดให้มีสถานที่สำหรับออกกำลังกายพักผ่อนหย่อนใจอย่างทั่วถึง ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก

ระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก คือ การสนับสนุนกลุ่มอาชีพของชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับปานกลาง คือ การพัฒนาทางการตลาดอย่างเป็นระบบ ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก

ระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก

ระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ การจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($\text{Sig} = 0.57$) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอ

พยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันคือ ด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($Sig=.500$) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันคือ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($Sig=.582$) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันคือ ด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($Sig=.629$) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันคือ ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($Sig=.946$) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมากที่สุด คือ ปัญหาการจัดเงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนตำบลในการพัฒนาชุมชน และควรส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาค้นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มากที่สุด คือ ปัญหาความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน และควรสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร มากที่สุด คือ ปัญหาความร่วมมือของประชาชนในการพัฒนาชุมชน และควรพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพื่อทำการเกษตร ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มากที่สุด คือ ปัญหาการคัดเลือกแนวทางในการพัฒนาชุมชน และควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มากที่สุด คือ ปัญหาการบริหารจัดการพัฒนาชุมชนให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และควรพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรมและมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ที่ได้จากการศึกษา ดังแสดงในแผนภาพที่ ๑

แผนภูมิที่ ๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๑ แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์ สรุปได้ดังนี้

๑) ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การพัฒนาชุมชนโดยการขุดลอกคลองเพื่อกักเก็บน้ำ การพยุราคาพืชผลทางการเกษตรให้สูงขึ้น การจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อประสานงานในท้องถิ่น หรือเห็นความสำคัญของหมู่บ้าน เพื่อตรวจตราสอดส่องดูแลกันเอง อบรมทบทวน อปพร. โดยผู้นำและคนในชุมชนต้องมาช่วยเหลือจนเจอและหันหน้าเข้าหากัน มีความปรองดองกันในชุมชนเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน อุปสรรคจะไม่เกิดในชุมชนอีก

๒) ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี หมายถึง การพัฒนาชุมชนโดยการส่งเสริมอาชีพให้ประชาชนอย่างจริงจัง การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐาน การควบคุมและป้องกันโรคก่อนเกิดการระบาด โดยการประชาสัมพันธ์ รมรงค์มากขึ้น การอบรมเจ้าหน้าที่ทุกหน่วย ทุกกลุ่ม ทุกหมู่บ้าน พร้อมประชาชน การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การอบรม ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน หน่วยงานเห็นความสำคัญของแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๓) ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร หมายถึง การพัฒนาชุมชนโดยการขุดลอกแหล่งน้ำ ก่อสร้างเหมืองส่งน้ำ การส่งเสริมเกษตรกรให้ประกอบอาชีพอื่นที่มีรายได้เสริม การจัดหาผู้มีความรู้เพื่ออบรม ชี้แนะประโยชน์ของการจัดตั้งกลุ่มทั่วถึง โดยการทำตามนโยบายรัฐ การใช้ น้ำตามที่กรมชลประทานสำรวจ อย่างเคร่งครัดเพื่อน้ำมีเพียงพอตลอดไป การส่งเสริมสนับสนุน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรเพิ่มขึ้น

๔) ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การพัฒนาชุมชนโดยการส่งเสริมให้มีปลูกป่าชุมชน การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดทำโครงการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกิจกรรมร่วมปลูกป่า โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์ตามหนองคลองบึง โครงการรณรงค์ดูแลรักษาต้นน้ำลำธารในชุมชน ส่งเสริมการผลิตและการใช้น้ำมันไบโอดีเซล โครงการอบรมการให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์การประหยัดพลังงาน หาแหล่งน้ำที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพทำการเกษตร

๕) ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ หมายถึง การพัฒนาชุมชนโดยการจัดทำโครงการเสี่ยงตามสายเพื่อแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านประชาธิปไตย การจัดทำประชาคมเพื่อทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยรณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญ การจัดทำโครงการเสี่ยงตามสายภายในตำบล เพื่อทราบข้อมูลข่าวสารทั่วถึง การจัดทำโครงการปรับปรุงศาลาเอนกประสงค์ให้มีคุณภาพที่ดีเหมาะสม

๖. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม ประชาชนมีความคิดเห็นของ

ประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านสามารถที่จะนำมาอภิปรายได้ดังนี้

๑) ระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการที่ประชาชนในชุมชนร่วมกันดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้นมีความเป็นอยู่ดีขึ้นโดยอาศัยความร่วมมือจากราษฎรเอง เข้ามาคิดพิจารณาตัดสินใจและดำเนินการพัฒนาด้วยตนเอง บนพื้นฐานของความสมัครใจและมีความรับผิดชอบที่จะช่วยตนเอง เป็นวิธีการสร้างชุมชนให้เจริญ โดยอาศัยกำลังความสามารถของประชาชนและรัฐบาล เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำเนิดทิศทางที่พึงปรารถนาโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ดังนั้น ประชาชนจึงมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณัฐภาส การรินทร์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีคุณค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล⁷ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณัฐชัย บุตรสำราญ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการด้านการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลกระเบื้องนอก อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ระดับความต้องการด้านการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลกระเบื้องนอก อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้ภารกิจหลักในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลกระเบื้องนอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน⁸ นอกจากนี้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ส.ต.ต.วรชาติ แก้วก่า** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลพรหมนิคม อำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของ

⁷ณัฐภาส การรินทร์, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์”, *การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม), ๒๕๕๓.

⁸ณัฐชัย บุตรสำราญ, “ความต้องการด้านการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลกระเบื้องนอก อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา”, *ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์*, (มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์), ๒๕๕๒.

คณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง⁹

๒) ระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การส่งเสริมเด็ก สตรี คนชรา ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ อยู่ในระดับปานกลาง คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีการออกกำลังกายและ จัดให้มีสถานที่สำหรับออกกำลังกายพักผ่อนหย่อนใจอย่างทั่วถึง ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก การพัฒนาชุมชน เป็นการเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ของคนในชุมชนจากสภาพที่เป็นอยู่เดิมให้ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการพัฒนาด้านวัตถุและจิตใจ โดยเป็นการร่วมมือระหว่างองค์กรของรัฐกับประชาชน ดังนั้น ประชาชนจึงมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คำพอง วรรณวัต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนต่อบทบาทการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่มีต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนในอนาคต โดยรวมอยู่ในระดับมาก กลไกการพัฒนา อยู่ในระดับมาก รายการที่อยู่ในระดับมาก แนวคิดหลักในการพัฒนาชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา เป้าหมายการพัฒนาชุมชน วิธีการพัฒนาชุมชนและรูปแบบการพัฒนาชุมชน ตามลำดับ¹⁰ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี กาญจนบริรักษ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วงจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน ส่วนการมีส่วนร่วมประเมินผลประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด¹¹ นอกจากนั้น ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ส.ต.ต.วรชาติ แก้วก่า ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล

⁹ ส.ต.ต.วรชาติ แก้วก่า, “การมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร), ๒๕๕๒.

¹⁰ คำพอง วรรณวัต, “ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนต่อบทบาทการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี), ๒๕๕๓.

¹¹ มนตรี กาญจนบริรักษ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ, (มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา), ๒๕๕๓.

ตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา
รายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง¹²

๓) ระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอ
พยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร ประชาชนมีความคิดเห็นของ
ประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณาในแต่ละ
ข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก คือ การสนับสนุนกลุ่มอาชีพของชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับ
ปานกลาง คือ การพัฒนาทางการตลาดอย่างเป็นระบบ ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก การ
พัฒนาชุมชน เป็นการรวบรวมกำลังของคนในชุมชนร่วมกันดำเนินการปรับปรุง สภาพ ความเป็นอยู่
ของคนในชุมชนให้มีความเข้มแข็งเป็นปึกแผ่น โดยความร่วมมือกันระหว่างประชาชน ในชุมชนและ
หน่วยงานภายนอก เป็นกระบวนการที่ประชาชน ร่วมกันดำเนินการกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ เพื่อ
ทำให้สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนเจริญขึ้นกว่าเดิม ดังนั้น ประชาชน
จึงมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้อง
กับงานวิจัยของ **มนตรี กาญจน์บริรักษ์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ชุมชนเทศบาลตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วงจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม
อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการประชาชนมีส่วน
ร่วมมากที่สุด รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน ส่วนการมีส่วนร่วมประเมินผลประชาชน
มีส่วนร่วมน้อยที่สุด¹³ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณัฐภาส การรินทร์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วน
ร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย
พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์
จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก
ทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีคุณค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการ
ประเมินผล¹⁴ นอกจากนั้น ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ส.ต.ต.วรชาติ แก้วก่า** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง
ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลพรณานิคม อำเภอ
พรณานิคม จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการ

¹² ส.ต.ต.วรชาติ แก้วก่า, “การมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล
ตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์
การพัฒนา, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร), ๒๕๕๒.

¹³ มนตรี กาญจน์บริรักษ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลท่าล้อ
อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ,
(มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา), ๒๕๕๓.

¹⁴ ณัฐภาส การรินทร์, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมือง
กาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์”, การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราช
ภัฏมหาสารคาม), ๒๕๕๓.

ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง¹⁵

๔) ระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก การพัฒนาชุมชน เป็นการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องประสานความร่วมมือกับประชาชนในชุมชนนั้นๆ เพื่อให้ความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน รับทราบปัญหา หาสาเหตุของปัญหา พร้อมกับแนวทางในการแก้ไขปัญหา การพัฒนานั้นจะต้องพัฒนาในทุกส่วนพร้อมกัน ไม่แยกส่วนในการพัฒนา ดังนั้นประชาชนจึงมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณัฐชัย บุตรสำราญ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการด้านการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลกระเบื้องนอก อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าระดับความต้องการด้านการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลกระเบื้องนอก อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้ภารกิจหลักในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลกระเบื้องนอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน¹⁶ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรรณี โกลลินไลน์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลคำตาก้าต่อการพัฒนาชุมชนในเขตตำบลคำตาก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับบทบาทในการพัฒนาชุมชนตามความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลคำตาก้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก¹⁷ นอกจากนั้น ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ส.ต.ต.วรชาติ แก้วก่า** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง¹⁸

¹⁵ ส.ต.ต.วรชาติ แก้วก่า, “การมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา**, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร), ๒๕๕๒.

¹⁶ ณัฐชัย บุตรสำราญ, “ความต้องการด้านการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลกระเบื้องนอก อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา”, **ภาคินิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**, (มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์), ๒๕๕๒.

¹⁷ พรรณี โกลลินไลน์, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลคำตาก้าต่อการพัฒนาชุมชนในเขตตำบลคำตาก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร), ๒๕๕๓.

¹⁸ ส.ต.ต.วรชาติ แก้วก่า, “การมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา**, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร), ๒๕๕๒.

๕) ระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอ พยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประชาชนมีความคิดเห็น ของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) เมื่อพิจารณาในแต่ ละข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการประชาสังคมในการ บริหารจัดการท้องถิ่น ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก การพัฒนาชุมชน ที่สำคัญต้องให้ชุมชน นั้นสามารถช่วยเหลือตนเองได้ โดยที่คนในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การพัฒนา ชุมชนนั้นต้องเป็นการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จครบถ้วนทุกด้าน โดยเริ่มต้นจากชุมชนเองและใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงที่สุด ดังนั้น ประชาชนจึงมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรณี โกลิณไลน์** ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลคำตาก้าต่อการพัฒนาชุมชนในเขตตำบลคำตา ก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับบทบาทในการพัฒนาชุมชนตามความ คิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงาน ส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลคำตาก้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก¹⁹ และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ **คำพอง วรรณวัต** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนต่อบทบาท การพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ พัฒนาชุมชนที่มีต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนในอนาคต โดยรวมอยู่ในระดับมาก กลไกการพัฒนา อยู่ ในระดับมาก รายการที่อยู่ในระดับมาก แนวคิดหลักในการพัฒนาชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา เป้าหมายการพัฒนาชุมชน วิธีการพัฒนาชุมชนและรูปแบบการพัฒนาชุมชน ตามลำดับ²⁰ นอกจากนั้น ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ส.ต.ต.วรชาติ แก้วก่า** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการ พัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัด สกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง²¹

¹⁹พรณี โกลิณไลน์, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลคำตาก้าต่อการพัฒนาชุมชนในเขต ตำบลคำตาก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐ ประศาสนศาสตร์**, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร), ๒๕๕๓.

²⁰คำพอง วรรณวัต, “ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนต่อบทบาทการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี), ๒๕๕๓.

²¹ส.ต.ต.วรชาติ แก้วก่า, “การมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลพรณานิคม อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์ การพัฒนา**, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร), ๒๕๕๒.

๗. ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ควรมีการให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้แก่เด็กในชุมชน เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

๓. ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร ควรมีการปรับปรุงแหล่งน้ำในชุมชนให้สมบูรณ์และเพียงพอ เพื่อพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ในการเกษตร

๔. ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๕. ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ควรมีการจัดอบรมบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรมและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. ด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ควรมีการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ควรมีการจัดหางบประมาณในการปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

๓. ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร ควรมีการเพิ่มงบประมาณในการปรับปรุงพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร

๔. ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีการเชิญตัวแทนชุมชนเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการบริหารสิ่งแวดล้อม เพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

๕. ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ควรมีการจัดอบรมบุคลากร เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรมและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรปรับเปลี่ยนสถานที่การดำเนินการวิจัยไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ

๒. ควรปรับเปลี่ยนหลักธรรมที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเป็นการส่งเสริมการนำหลักธรรมอื่นไปประยุกต์ใช้

๓. ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้กว้างขึ้น นอกเหนือจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสนทนากลุ่ม

๔. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์

๕. ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. **ข้อมูลพื้นฐานอำเภอ จังหวัดอุบลราชธานี**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๖.
- คำพอง วรรณวิติ. “ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนต่อบทบาทการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๓.
- ณัฐชัย บุตรสำราญ. “ความต้องการด้านการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลกระเบื้องนอกอำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา”. **ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๕๒.
- ณัฐภาส การรินทร์. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์”. **การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๓.
- พรณี โกลิณไลน์. “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลคำตากล้าต่อการพัฒนาชุมชนในเขตตำบลคำตากล้า อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๓.
- มนตรี กาญจน์บริรักษ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ**. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๕๓.
- ส.ต.ต.วรชาติ แก้วเก่า. “การมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพรหมานิคม อำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๒.
- องค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว, **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ.๒๕๕๙ – พ.ศ.๒๕๖๑**, (นครสวรรค์ : องค์การบริหารส่วนตำบลยางขาว, ๒๕๕๘) หน้า ๙-๑๐ (อัดสำเนา)